

2. ПЕДАГОГІЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОСВІД

Ксенія Анатоліївна Андросович,

кандидат психологічних наук,
завідувач відділу інтелектуального розвитку
обдарованої особистості Інституту обдарованої
дитини НАПН України,
м. Київ

ORCID ID 0000-0002-4121-270X

УДК 159.9.072

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ УСТАНОВИ: ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Анотація.

У статті досліджено: негативний вплив Інтернет-мережі на соціалізацію обдарованих учнів, який полягає в погіршенні стану фізичного здоров'я; вплив електромагнітного випромінювання моніторів; вплив на психічний стан дитини; граматична деградація; зниження соціальної активності; заміну реального спілкування віртуальним, за умови безконтрольного споживання. Автор пропонує способи запобігання подібним наслідкам через систему навчання та виховання.

Ключові слова: обдарований учень; соціалізація; мережа Інтернет; наслідки.

Соціалізація людини здійснюється у процесі виховання та під впливом середовища. Середовище сучасних учнів, у якому відбувається навчання і виховання, істотно змінилося. Сьогодні Інтернет має значний вплив, а тому загострилася ситуація впливу Інтернету на молоде покоління.

Чому ми так любимо проводити час за комп'ютером і в соціальних мережах? Як це на нас впливає? Чи зможемо ми сказати собі стоп? Чи зможемо ми зупинитися? Ми вже зараз не можемо жити без комп'ютера і вважаємо, що за цим наше майбутнє. Так, для одних комп'ютер – це іграшка, для інших – помічник, а для третіх – просто машина.

Про шкоду або користь комп'ютера досить тривалий час сперечаються вчені. Необхідно з'ясувати, у чому полягають позитивні та негативні моменти для учнів під час роботи з комп'ютером в соціальних мережах.

Нами було проведено дослідження, мета якого є визначення факторів впливу соціальних мереж та Інтернету на процес становлення особистості обдарованого учня, його соціалізацію.

На сучасному етапі популярністю серед молоді користуються соціальні мережі, що формують їх комунікаційну культуру. На жаль, заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО) не можуть запропонувати підліткам альтернативи соціальним мережам. Процес використання учнями соціальних мереж школою час-

то не враховується. Можна стверджувати, що в освіті соціальні мережі лише створили передумови для залучення учнів до цілеспрямованих мережних проєктів.

Натомість українські вчені вивчають особливості використання електронних соціальних мереж у соціально-педагогічній діяльності з учнями (Л. Найдюнова [1], Н. Олексюк [2] та ін.). Питанням підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, а також розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності (компетенцій) вчителя присвячено праці М. Жалдак [3], М. Лещенко [4], О. Овчарук [5], А. Толкачева [6] та ін. Наукові доробки таких дослідників, як О. Волошенко, В. Іванов, Д. Дзюба [7], О. Баришполець, О. Вознесенська [8] присвячено різним аспектам розроблення та функціонування моделей медіаосвіти.

Поняття «соціалізація» вперше було введено в наукову систему американським соціологом Ф. Гідінгсоном наприкінці XIX ст., який обґрунтував це поняття як процес розвитку соціальної природи людини. Лише в середині XX ст. цей термін набув офіційного статусу теоретичного поняття. Упродовж цього часу з'являються різні підходи до цієї проблеми. Так, представники біхевіоризму та необіохіверизму (А. Бандура, Б. Скінер, В. Волтере та ін.) визначають соціалізацію як процес соціального навчання. Представники школи символічного інтеракціоналізму (Ч. Кулі, Дж. Мід)

досліджують соціалізацію як результат соціальної взаємодії людей. Прихильники структурного функціоналізму (Т. Парсонс, Р. Мертон) сприймають соціалізацію як процес рольового тренування.

У працях цих дослідників викладено дві важливі позиції, що можливо використовувати в соціально-педагогічній діяльності. Так, Ч. Кулі ввів поняття «первинна група» і розкрив його цінність у процесі формування особистості. Він розглядав соціалізацію як результат соціальної взаємодії людей у певній групі. Відповідно до поглядів Т. Парсонса, індивід включаючись в соціальну систему, шляхом інтернаціоналізації загальноприйнятих норм засвоює загальні цінності, за результатами чого дотримання загальноприйнятих стандартів стає частиною його мотиваційної структури, потребою. До речі, головним інститутом соціалізації Т. Парсонс вважає сім'ю.

Важливу думку висловлює О. Брім: «Соціалізація – процес, що відбувається протягом всього життя людини» [9]. Учений розкриває деякі відмінності в ході цього процесу з дорослими та дітьми. Так, він вважає, що соціалізація дорослих виявляється переважно в їхній зміні зовнішньої поведінки, тоді як дитяча соціалізація коригує базові ціннісні орієнтації. Дорослі спроможні оцінити норми, діти здатні лише засвоювати їх. Соціалізація дорослої людини спрямована на те, щоб допомогти їй оволодіти певними навичками, відповідним використанням ролей. У процесі соціалізації дітей формуються мотиви їх поведінки [9].

Так, П. Бергер і Т. Лукман визначають соціалізацію як «...всебічне та послідовне входження індивідів в об'єктивний світ суспільства чи в окрему його частину. У цьому входженні вони розмежовують первинну соціалізацію, яку людина проходить в дитинстві та стає членом суспільства, а також вторинну – завдяки чому індивід входить в нові частини суспільства».

Ми розуміємо соціалізацію особистості, згідно з думками А. Капської, як «...двосторонній взаємозумовлений процес взаємодії людини і соціального середовища, що передбачає її включення в систему суспільних відносин як шляхом засвоєння соціального досвіду, так і самостійного відтворення цих відносин, під час яких формується унікальна, неповторна особистість» [10, с. 9].

Вибірку дослідження становлять 389 учнів 7–9 класів (віком 13–15 років).

Необхідно зазначити, що наші респонденти перебувають у підлітковому віці, який називають перехідним, критичним. У цей період відбувається процес засвоєння індивідом соціального досвіду, системи соціальних зв'язків і відносин. У процесі соціалізації в учнів формуються певні переконання, загальноприйняті форми поведінки, що необхідні для нормального життя в суспільстві. У цей період формується світорозуміння підлітка. Також формуються моральні орієнтири, принципи поведінки, що не завжди стійкі, але відіграють вирішальну роль в його поведінці та вчинках. У підлітковому віці відбувається і крах ідеалів, що може призвести до замкнутості, відчуженості,

різкої зміни настрою і спалахів гніву. Ці емоції діти зазвичай виражають у соціальних мережах.

Завдання батьків і вчителів у цей відповідальний період у житті підлітка, використовуючи різні педагогічні ситуації, правильно його мотивувати, передусім із моральних позицій, приймати рішення, систематично коригувати власну поведінку.

Учителям необхідно враховувати індивідуальні особливості учнів – це комплекс моральних, інтелектуальних, вольових, емоційних та інших якостей особистості. Тому важливо знати свого вихованця, його вікові особливості, особливості психологічного розвитку.

Розглянемо Інтернет як соціальне явище. Інтернет існує сьогодні як соціальний інститут, а більш важливим складником розвитку телекомунікаційних мереж постає можливість безпосереднього спілкування людей. Популярними є соціальні мережі, за допомогою яких молодь намагається самовиразитися, створити власний віртуальний «образ-Я». Там підлітки намагаються розповісти про досягнення, «подвиги», таланти, сподіваючись отримати суспільне визнання та заповнити обмеженість спілкування. Соціальні мережі стали для всіх одним притулком, де зібралися люди різного соціального рівня, віку, статі та віросповідання.

Спілкування в Інтернеті більше є привабливим у підлітковому і ранньому юнацькому віці, коли особистості шукають нових друзів, вивчають нові субкультури, намагаючись знайти почуття приналежності до тієї чи іншої групи.

В Інтернеті молода людина отримує можливість спілкування з безмежною кількістю людей і груп за інтересами. Окрім того, у соціальній системі Інтернету формується окрема електронна культура, що передбачає наявність певних, властивих їй елементів: *мова, норми і традиції*. Для буденного мережевого спілкування характерним є примітивністю мови, введенням в неї антиграматики, символів, смайлів, що виражають емоції.

Комунікація, що здійснюється за допомогою Інтернету, є досить різноманітною.

До засобів Інтернет-комунікації можливо зарахувати такі.

Чат (англ. *chat* – базікати) – сайт, що надає можливість обмінюватися текстовими повідомленнями одразу декільком користувачам у режимі реального часу, а також програмне забезпечення, що дає змогу організувати таке спілкування (Інтернет-пейджери).

Відеоконференція – це сфера інформаційної технології, що забезпечує одночасно двосторонню передачу, обробку, перетворення і подання інтерактивної інформації на відстань в реальному режимі часу за допомогою апаратно-програмних засобів обчислювальної техніки. Використовуючи відеокамеру та мікрофон, користувачі Інтернету мають можливість бачити та чути один одного. Такий вид Інтернет-комунікації є досить поширеним, який використовують як в наукових колах, так і у бізнесі.

Електронна пошта (e-mail) – це технологія, що надає послуги з пересилання й отримання електрон-

них повідомлень (листи або електронні листи) з поділеної (зокрема глобальної) комп'ютерної мережі.

Блоги. Блог (англ. *blog*, від *weblog* – Інтернет-журнал подій, Інтернет-щоденник) – це веб-сайт, в основний зміст якого регулярно додають записи, що містять текст, зображення або мультимедіа (подорожі, виклад щоденних подій власного життя, реаліті).

Соціальна мережа – це інтерактивний часто використовуваний веб-сайт, контент якого наповнюють самі учасники мережі. Популярними соціальними мережами є Facebook, «ВКонтакте» тощо.

Інтернет – це не лише сфера комунікації, а й велика бібліотека, де можна знайти інформацію з будь-якої теми. Однак безконтрольність доступу до ресурсів Інтернету спричиняє серйозні потенційні небезпеки для учнів. Сьогодні важко знайти сім'ю, у якій немає комп'ютера. Вся наша культура стає більш залежною від ІТ-технологій. Соціальні мережі стали невід'ємною частиною нашого сучасного життя. Значна частина дітей проводить у них вільний час.

Нами було проведено опитування, в якому брали участь 389 респондентів ЗЗСО (учні 7–9 класів): 93,6 % респондентів зареєстровано в соціальних мережах. З них 90,9 % мають сторінки «ВКонтакте», 24,6% – в «Однокласниках», 28,5 % – у Facebook.

На спілкування в соціальних мережах щодня витрачають понад три години 41,4 % зареєстрованих учасників опитування, від однієї до двох годин – 31 %. На запитання «Як ви вважаєте краще проводити вільний час?» 45,5 % опитаних відповіли, що спілкуються в Інтернеті.

На нашу думку, у соціальних мережах у підлітків формується дещо викривлене уявлення про навколишній реальний світ, що не сприяє закріпленню моральних цінностей та ідеалів, які існують у реальному суспільстві (табл. 1).

Необхідно звернути увагу на те, що в реальному житті більш цінними для учнів є такі, як: здоров'я, любов, сім'я, натомість у віртуальному середовищі вони на останніх позиціях. Переважно респонденти не вважають, що соціальні мережі відволікають від важливих справ, а навпаки, впевнені, що останні допомагають зробити життя набагато простіше та комфортніше. Спробувавши спілкуватися в соціальних мережах, дитина розуміє, що у віртуальному просторі процес спілкування проходить набагато простіше і безпечніше, адже можна в будь-який момент «включити» або «вимкнути» співрозмовника, керуючись власними бажаннями, а не шукати компроміси в думках, не намагатися перейнятися емоціями іншої людини для взаєморозуміння і співчуття.

Таблиця 1
Результати опитування підлітків щодо формування ціннісних орієнтацій у реальному та віртуальному середовищах (N = 389)

Найбільш цінне, у %	
реальне життя	віртуальне середовище
Здоров'я 74	Дружба 20,7
Любов 46,7	Статус 16,4
Сім'я 44,1	Любов 15,5
Дружба 37,6	Взаємність 13
Чесність 32,7	Вірність 10,3
Взаємність 18	Гроші 8,4
Вірність 15,5	Чесність 7,7
Статус 10,1	Здоров'я 6,3
Гроші 7,7	Сім'я 1,2

У відповідь на діяльність небезпечних груп у соціальних мережах, що доводять дітей до самогубств, батькам пояснили, як працюють подібні угруповання,

Це є справжньою проблемою, що підтверджують результати, які ми отримали під час онлайн-тестування (режим доступу: <http://testoteka.iod.gov.ua>) учнів щодо рівня їх комунікативних та організаторських здібностей (табл. 2).

Ми вважаємо, що це зумовлено тим, що процес спілкування в Інтернеті набагато більш спрощений, і в учнів майже відсутні реальні умови для розвитку комунікативних здібностей. Учені вважають, що комунікативні навички більше сприяють пристосуванню учнів до майбутнього самостійного життя, їхній соціалізації та адаптації в суспільстві, ніж рівень академічної успішності. Головні проблеми полягають у тому, що підлітки безконтрольно проводять час у соціальних мережах. Батьки часто не цікавляться, які сайти відвідують, які відео переглядають їхні діти, яку музику слухають, з ким знайомляться в різних чатах. Сьогодні це не можна залишати без уваги, адже це може бути небезпечно. У глобальній мережі наявна значна кількість ресурсів порнографічного змісту, що демонструють і пропагують різні форми насильства, популяризують різні методи маніпуляції свідомістю, насаджують містицизм, сексизм, існують групи (спільноти), які пропагують суїцид («Сині кити», «Море китів», «Тихий дім»).

У відповідь на діяльність небезпечних груп у соціальних мережах, що доводять дітей до самогубств, батькам пояснили, як працюють подібні угруповання,

Таблиця 2

Результати тестування за методикою оцінювання комунікативних і організаторських схильностей (КОС-2), В. Снявським та Б. Федоришиним (N = 365)

Шкала	Рівень прояву		Низький		Нижче середнього		Середній		Високий		Вибірка
	Q к/ Кк	Кк	Q о/ Ко	Ко	Q о/ Ко	Ко	Q о/ Ко	Ко			
комунікативні схильності	280	76,6 %	30	8,2 %	35	9,6 %	20	5,5 %	365	100 %	
організаторські схильності	139	38,1 %	123	33,7 %	38	10,4 %	65	17,8 %	365	100 %	

як виявити, чи дитина потрапила в небезпеку, куди краще звернутися й як вберегти дитину в такому випадку. У прихильників суїцидальних спільнот на особистих сторінках є відео або малюнки з літаючими китами (докладну інформацію можна переглянути на сайті Національної поліції України) [11]. Служба Нацбезпеки України, кіберполіція розробили поради для батьків, щоб не допустити потрапляння дітей у такі групи. Вони рекомендують наступне.

1. Приділяти більше уваги психологічному стану дитини.

2. Перевіряти шкіру дитини на наявність пошкоджень. У випадку їх виявлення – з'ясувати обставини, за яких вони з'явилися. Особливу увагу звертати на пошкодження у формі кита.

3. Перевіряти облікові записи дитини в соціальних мережах і групи, до яких входить акаунт, стежити за змістом спілкування в приватних чатах.

4. Звертати увагу на середовище спілкування дитини.

5. Намагатися зайняти вільний час дитини спортивними або культурними секціями.

6. Обов'язково контролювати, які фото- та відеофайли розміщено в гаджетах дитини;

7. Встановлювати функцію «батьківський контроль» на всіх гаджетах дитини.

У випадку виявлення таких груп потрібно негайно самостійно повідомляти до кіберполіції (<https://www.cybercrime.gov.ua> – цілодобово, телефон гарячої лінії (044) 374-37-21) або звертатися до адміністрації соціальної мережі, де було виявлено групу.

Отже, необхідно виділити позитивні фактори впливу Інтернет-мережі на соціалізацію учнів:

– *саморозвиток, особливо це стосується обдарованих учнів* (соціальні мережі дають нам безмежні можливості саморозвитку, тут ми можемо почитати наукові статті, книги, афоризми відомих мислителів усіх часів, скачати аудіокниги. Можемо використовувати соціальні мережі, щоб навчитися плести макраме, вивчити іноземні мови, зайнятися йогою або засвоїти арабські танці – на просторах Інтернет-мережі наявна значна кількість навчальних відео);

– *допомога в навчанні* (обмін конспектами, рефератами та презентаціями з однокласниками; поглиблене вивчення певних питань, наприклад, з історії України, обговорення проблемних питань з однодумцями);

– *можливості використання в освітньому процесі* (наприклад, завдяки хмарним технологіям учителі взаємодіють з учнями поза часом і простором, створюють проекти, дають завдання і відстежують їх виконання);

– *самовираження* (можливість продемонструвати певні риси характеру, які дитина не може проявити в реальному житті (зняти агресію під час ігор-стрілялок); представити власні досягнення (відеоблоги));

– *розширення кола спілкування;*

– *проведення дозвілля* (можливість подивитися будь-який фільм, послухати музику).

До негативних факторів впливу Інтернет-мережі на дитину необхідно зарахувати:

– *вплив на фізичне здоров'я дитини* (порушення зору, постави, проблеми зі шлунком, пов'язані з тим, що дитина не може відірватися від комп'ютера та своєчасно поїсти);

– *вплив електромагнітного випромінювання моніторів* (воно призводить до поганого самопочуття: головний біль, запаморочення);

– *вплив на психічний стан дитини* (залежність, подразливість, негативні емоції чи стрес від втрати інформації, нервозність, підвищення тиску, погіршення сну);

– *граматична деградація* (спілкування у віртуальному режимі передбачає недотримання правил граматики та пунктуації, складання максимально простих речень, використання бідного словникового запасу, заміну емоцій смайлами – усе це негативно впливає на реальне спілкування);

– *зниження соціальної активності;*

– *заміна реального спілкування віртуальним.*

Практичним надбанням нашого дослідження є розробка практичних рекомендацій батькам та учням щодо безпечної поведінки в Інтернеті, а також загальні рекомендації щодо використання мережі Інтернет:

– обмеження часу перебування в мережі;

– пошук альтернативних способів проведення часу (заняття спортом, малювання, вишивання, читання книг тощо);

– надання більшої уваги власному реальному життю (проблемам у ЗЗСО, в сім'ї, з друзями);

– збільшення часу перебування в колі друзів і родичів.

На нашу думку, необхідно популяризувати ці рекомендації через виховні години, батьківські збори, інші виховні заходи в освітньому закладі.

Отже, вплив соціальних мереж на людину сьогодні неможливо переоцінити – ми маємо можливість використовувати значну кількість інформації, розвивати власне мислення та самовдосконалюватися – головне не втрачати контроль!

З огляду на вищезазначене, можемо дійти висновку, що вплив Інтернету на процес соціалізації має подвійний характер, тобто може бути як позитивним, так і негативним.

Необхідно враховувати досягнення сучасності в педагогічній науці з метою забезпечення комфортних умов для соціалізації учнів в умовах освітнього процесу ЗЗСО. З огляду на це, ми розробили проект, основна ідея якого полягає у створенні умов, що формують компетентність класного керівника в питаннях соціалізації обдарованих старшокласників в Інтернет-просторі.

Новизна проекту полягає в новому підході до професійної діяльності з учнями, що дає змогу розв'язувати завдання формування автономності особистості щодо негативних інформаційно-психологічних впливів, адаптуватися в реальних умовах сучасного суспільства.

До експериментальної діяльності було залучено 19 ЗЗСО з України. У жовтні 2018 р. відбулася

Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціалізація обдарованого учня в Інтернет-середовищі: методичне забезпечення і супровід», на якій було представлено результати трирічної експериментальної діяльності.

Однак не обов'язково долучатися до експериментів, адже існують інші способи.

Сучасні реформи в освіті вимагають нових змін і форм діяльності з учнями, нової організації освітнього процесу [12]. Необхідно враховувати інформатизацію, що стала системоутворювальним процесом, що визначає важливі показники діяльності освітнього закладу: якість та ефективність управління; інформаційна відкритість; доступність освіти; ресурсна мобільність, що охоплює все більше закладів освіти сучасності. Необхідно проводити першочергові заходи, зумовлені поточним етапом розвитку процесу інформатизації в середній освіті, реалізація яких дасть директору можливість стати на шлях інтенсивного розвитку освітнього закладу. Так, дослідник К. Шапіро переконаний, що деякі вчителі помилково вважають, що інформатизація – це лише супутній для освіти процес і проводити його можна за залишковим принципом. Керівники ЗЗСО, які дотримуються такої позиції, «власними руками виштовхують керований педагогічний колектив на узбіччя сучасної освіти» й через декілька років назавжди залишаються позаду лідерів [13]. Автор пропонує 10 кроків до створення електронного простору ЗЗСО: *перший* – перенесення процесів управління в електронне освітнє середовище освітнього закладу; *другий* – автоматизація рутинних процесів управління; *третій* – перетворення сайту освітньої організації; *четвертий* – формування системи дистанційного навчання; *п'ятий* – організація ресурсного супроводу основної освітньої програми; *шостий* – зміна ролі методичної служби школи; *сьомий* – трансформація бібліотеки в центр управління ресурсною базою освітньої організації; *восьмий* – реорганізація внутрішньої системи підвищення кваліфікації; *дев'ятий* – модернізація програми інформатизації; *десятий* – перетворення шкільного простору [14, с. 16–27].

Таким чином, доходимо висновку, що: проблема соціалізації обдарованих учнів залишається актуальною; підлітки є більш схильними до впливу соціальних мереж; Інтернет, а також засоби ІКТ необхідно включати в освітній процес ЗЗСО, а вчителю потрібно виступити наставником у соціалізації учнів засобами Інтернет, оскільки соціальні мережі допомагають та полегшують встановлювати й здійснювати комунікацію, об'єднуватися за інтересами.

Необхідно також зазначити, що в науковому контексті недослідженими ще залишаються питання соціальної адаптованості обдарованих учнів в умовах інформаційно-освітнього середовища, вивчення їхньої автономності та моральних якостей, що формуються під впливом мінливого середовища. Важливим питанням є вплив цих факторів на професійне самовизначення і самореалізацію учнів. Наука та практи-

ка потребують розроблення методичних посібників і рекомендацій для вчителів, практичних психологів, батьків з означеної проблематики. Тому в Інституті обдарованої дитини НАПН України на період 2019–2021 рр. розроблено запит наукового дослідження за темою: «Науково-методичне забезпечення соціально-психологічної адаптації обдарованих учнів в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів загальної середньої освіти». Відділ інтелектуального розвитку обдарованої особистості запрошує представників освітніх установ до співпраці в запланованому експерименті.

Використані літературні джерела

1. *Найдьорова Л. М.* Візуальна творчість в Інтернет-спілкуванні / Л. М. Найдьорова // Актуальні проблеми психології: Психологія творчості. – 2010. – № 12 (10). – С. 406–413.
2. *Олексюк Н. В.* Використання електронних соціальних мереж у соціально-педагогічній роботі зі школярами [Електронний ресурс] / Н. В. Олексюк, Л. В. Лебеденко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – № 4 (48). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1273/946#.VgkJWsvtmko>. – Назва з екрана.
3. *Жалдак М. І.* Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі / М. І. Жалдак // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – 2011. – Вип. 11 (18). – С. 3–18. – (Серія 2. «Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання»).
4. *Лещенко М. П.* Розвиток інформаційно-комунікаційних і медіа компетентностей учителів у міжнародному педагогічному просторі [Електронний ресурс] / М. П. Лещенко, Л. І. Тимчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – Т. 38, № 6. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/931/696#.VUfbMvntmko>. – Назва з екрана.
5. *Овчарук О. В.* Розвиток інформаційно-комунікаційних компетентностей учнів засобами ІКТ [Електронний ресурс] / О. В. Овчарук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – Т. 32, № 6 (12). – 16 с. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view>. – Назва з екрана.
6. *Толкачева А. А.* Развитие информационно-коммуникационной компетентности классных руководителей [Электронный ресурс]: дис. ... канд. пед. наук / А. А. Толкачева. – 2012. – Режим доступа: <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=564896>. – Загл. с экрана.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк, Д. Ю. Дзюба. – Київ : Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
8. Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів : монографія / О. Т. Барішполец, О. Л. Вознесеньська та ін. – Київ : Міленіум, 2014.
9. *Андреева Т. Н.* Социальная психология. – М. : Наука, 1994.
10. Соціальна педагогіка : підручник / за ред. А. Й. Капської. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.
11. Департамент кіберполіції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cybercrime.gov.ua>. – Назва з екрана.

12. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схвалена розпорядженням КМУ від 14.12.2016 року № 988-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/ministriv-kabinetarozporyadjennya/rozporyadjennya-vid-grudnya-2016-988-pro-2016-47352.html>.

13. Шапуро К. В. 10 неотложных шагов, которые должен предпринять руководитель для развития электронного пространства образовательной организации // Использование информационных технологий в системе образования / сост. Т. В. Лазыкина. – СПб.: ГБУ ДПО «СПбЦОКОиИТ», 2016. – 103 с.

14. Гаджети в школі. В. Косик, С. Литвинова, О. Мельник та ін., упоряд. Н. Харченко – Київ : Шкільний світ, 2017. – С. 63–74.

References

1. Naidonova, L. M. (2010). Vizualna tvorčist v Internet-silkuvani [Visual work in Internet communication]. *Aktualni problemy psichologii: Psichologhiia tvorčosti - Current problems of psychology: Psychology of creativity*. 12 (10), 406-413. [in Ukrainian].

2. Oleksiuk, N. V., & Lebedenko, L.V. (2015). Vykorystannia elektronnykh sotsialnykh merezh u sotsialno-pedahohichnii roboti zi shkoliaramy [Using electronic social networks in social and pedagogical work with students]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia. - Information technologies and teaching aids*. 4 (48). Retrieved from <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1273/946#.VgkJWsvtmko>. [in Ukrainian].

3. Zhaldak, M. I. (2011). Systema pidhotovky vchytelia do vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii v navchalnomu protsesi [Teacher Training System for the Use of Information and Communication Technologies in the Educational Process]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova - Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov*. 11 (18), 3-18. [in Ukrainian].

4. Leshchenko, M. P., & Tymchuk, L. I. (2013). Rozvytok informatsiino-komunikatsiinykh i media kompetentnosti uchyteliv u mizhnarodnomu pedahohichnomu prostori [Development of Information Communication and Media Competencies of Teachers in the International Pedagogical Space]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia - Information technologies and teaching aids*. 38, 6. Retrieved from <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/931/696#.VUfbMvntmko>. [in Ukrainian].

5. Ovcharuk, O. V. (2012). Rozvytok informatsiino-komunikatsiinykh kompetentnosti uchniv zasobamy IKT [Development of Information and Communication Competences of Students by ICT Tools]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia - Information technologies and teaching aids*. 6 (12), 16. Retrieved from <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view>. [in Ukrainian].

6. Tolkacheva, A. A. (2012). Razvitie informacionno-kommunikacionnoj kompetentnosti klassnyh rukovoditelej [Development of Information and Communication Competence of Class Managers]. Retrieved from <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=564896>. [in Ukrainian].

7. Ivanov, V. F., Volosheniuk, O. V., & Dziuba, D.Yu. (2012). *Mediaosvita ta mediahramotnist [Media education and media literacy]*. Kyiv. [in Ukrainian].

8. Baryshpolets, O. T., & Voznesenska, O. L. (2014). *Mediapsichologhiia: na peretyni informatsiinoho ta osvithoho prostori [Media psychology: at the intersection of informational and educational spaces]*. Kyiv. [in Ukrainian].

9. Andreeva, T. N. (1994). *Sotsialnaya psichologiya [Social psychology]*. Moscow: Nauka. [in Russian].

10. Kapsjka, A. J. (2003). *Socialjna pedaghoghika [Social pedagogy]*. Kyiv. [in Ukrainian].

11. *Kiberpolicija Ukrainy [Department of Cyberpolicies]*. (2018). Retrieved from <https://www.cybercrime.gov.ua>. [in Ukrainian].

12. *Koncepcija realizaciji derzhavnoi polityky u sferi reformuvannja zaghaljnoji sereidnoji osvity «Nova ukrajinsjka shkola» na period do 2029 roku, skhvalena rozporjadzhennjam KMU vid 14.12.2016 [The concept of the implementation of state policy in the field of reforming general secondary education "New Ukrainian School" for the period up to 2029, approved by the CMU dated 14.12.2016, No. 988-r]*. Retrieved from <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/ministriv-kabinetarozporyadjennya/rozporyadjennya-vid-grudnya-2016-988-pro-2016-47352.html>. [in Ukrainian].

13. Shapiro, K. V. (2016). 10 неотложных шагов, которые должны предпринять руководители для развития электронного пространства образовательной организации [10 urgent steps to be taken by the head for the development of the electronic space of an educational organization]. *Ispolzovanie informatsionnykh tekhnologiy v sisteme obrazovaniya - Use of information technologies in the education system*. St. Peterburg. [in Russian].

14. Kosyk, V., Lytvynova, S., & Meljnyk, O. (2017). *Ghadzhety v shkoli [Gadgets at school]*. 63-74. Retrieved from <http://xn--80aagahqwyibe8an.com/ministriv-kabinetarozporyadjennya/rozporyadjennya-vid-grudnya-2016-988-pro-2016-47352.html>. [in Ukrainian].

Androsovich K. Problem of Socialization of the Gifted Student in the Conditions of Educational Establishment: Influence of Social Networks.

Summary.

The aim of the article is an analysis of factors of influence of social networks and Internet on development of personality of the gifted student, his socialization.

Socialization takes place in the process of education and under considerable influence of environment. The modern environment of studies and education changed substantially. Today, the situation of influence of the Internet became acute for rising generation.

Socialization of personality is a "bilateral interdependent process of cooperation of a man and his social environment, that envisages his plugging in the system of public relations both by mastering of social experience and independent recreation of these relations during formation of unique personality.

There are various types of communication that became actual due to the Internet, for example: Chat, videoconferences, e-mail, blogs, social networks.

The survey showed that among 389 respondents of 7–9 grades 93,6 % of respondents registered in social networks. Among them: 90,9% have pages in V Kontakte, 24,6 % – in Odnoklasniki, and 28,5 % – in Facebook.

On-line testing (access mode: <http://testoteka.iod.gov.ua>) of students on their level of communicative and organizational capabilities showed low results according to the indicators.

We distinguished positive factors of influence of the Internet on socialization of students: self-development, especially for gifted students; help is in studies; possibilities of use in educational process; self-expression; expansion of circle of communication; leisure.

The negative impact of the Internet on the child includes negative influence on the physical health of the child; influence of electromagnetic radiation of monitors; influence on the child's mental condition; grammatical degradation; reduction of social activity; replacement of real communication by virtual one.

The practical benefit of our research is the development of practical recommendations for parents and students on safety of online behavior, as well as general tips on how to use the Internet safely.

We state that the Internet, as well as ICT tools, should be included in the school educational process.

Key words: gifted student; socialization; Internet network; consequences.

Андросович К. А. Проблема социализации одаренных учащихся в условиях образовательного учреждения: влияние социальных сетей.

Аннотация.

В статье исследовано негативное влияние сети Интернет на социализацию одаренных учеников, которое заключается в следующем: ухудшение физического здоровья; влияние электромагнитного излучения мониторов; влияние на психическое состояние ребенка; грамматическая деградация; снижение социальной активности; замена реального общения виртуальным, при условии бесконтрольного потребления. Автор предлагает пути предотвращения подобных последствий через систему обучения и воспитания.

Ключевые слова: одаренный ученик; социализация; сеть Интернет; последствия.

Стаття надійшла до редколегії 5 вересня 2018 року

